

Oponentský posudek na bakalářskou práci Zdeňky Řezníčkové:

„Proces coming-outu u žen se zaměřením na BDSM: analýza výpovědí návštěvnic BDSM klubu v Praze“

Sexuální minority obecně představují krajně zajímavé téma k výzkumu, už proto, že komplikují definici „majority“. Studentka si vybrala k teoretickému zpracování i následnému výzkumu konkrétní sexuální minoritu BDSM, která je v mezinárodní klasifikaci duševních poruch DSM IV uvedena jako porucha sexuálních preferencí. V teoretické části práce se studentka věnuje zařazení BDSM v rámci sexuologické klasifikace parafilií, následně rozpracovává téma coming outu, dále se zaměřuje na popis specifických atributů BDSM komunity a následně popisuje českou BDSM scénu. K teoretickému úvodu mám zejména jednu velkou výtku, a to, že autorka vychází relativně málo z odborné zahraniční literatury a hojně se tam objevují citace zdrojů jako je Diclaudiův *Úchylův kapesní průvodce pro bizarními sexuálními touhami ukrytými v našem povědomí* nebo Seilerova *Kniha pro sadomasochisty, a pro ty, kteří se jimi chtějí stát*, což nepovažuji za odbornou literaturu. Odborné literatury je takové množství, že není nutné vycházet z populárních publikací, které případně mohou práci jen dokořenit. V celé práci se např. objevuje pouze jediná citace na Richarda Kruegra, který je ve výzkumu i v klinické praxi zaměřenou na sadomasochismus světovou jedničkou a publikoval nesčetně odborných prací, včetně nových návrhů na změny v pojetí sadomasochismu v připravovaném DSM V. Celá teoretická část potom zní jako populárně naučná literatura, spíše než pokus o odbornou práci. Autorce bych navrhla, aby si přečetla nejnovější studie na dané téma v předních mezinárodních časopisech zaměřených na výzkum sexuality, a seznámila se tak hlouběji se zkoumanou problematikou. Někde dokonce odkazy na literaturu zcela chybí, takže není jasné, zda jde o názor či zkušenost autorky (např. str. 20 – Označení účastníků BDSM aktivit). I v kapitole o normě a deviacích autorka vychází v podstatě pouze z Weissových Sexuálních deviací, a text potom místy působí jako výpisky než ucelené pojednání (např. str. 9). Krom toho, že má teoretická část spíše populární charakter, práce působí tak, jako by autorka neměla od zkoumaného tématu dostatečný odstup – to je při zkoumání lidských specifíků vždy složité, nicméně při další případné práci by si na toto měla dát pozor. Konkrétně se jedná např. o používání slangu BDSM komunity, např. časté používání slova „hra“ nebo „hraní“, což bych očekávala spíše v dané komunitě, ale v odborné práci bych volila nezaujatější termíny jako „praktiky“ nebo „aktivity“. Obecně je text psán jaksi „zevnitř“ pohledu komunity než objektivněji, jak by téma mělo být zpracované po přečtení odborné literatury. Také se zdá, že autorka předpokládá obecnou znalost některých termínů, které se neobtěžuje vysvětlit, např. na str. 45 „breadth play“ nebo na str. 50 „wartenberské kolečko“, což jsou termíny, které si čtenář (nebo alespoň oponent) musí dodatečně vyhledat. Dovolila bych si ještě drobnou výtku, kdy autorka na str. 10 uvádí u nejstarších definic sadismu a masochismu vydání Krafft-Ebongovy *Psychopathia*

sexualis z roku 1937, ovšem původně bylo toto dílo vydané již roku 1886 a z této doby pocházejí jak dané termíny, tak jejich definice.

Za stěžejní však považuji empirický výzkum v druhé části práce, který se zaměřuje na coming out žen docházejících do pražské BDSM komunity. Proniknout do takto uzavřené společnosti není vůbec snadné a mám velkou radost, že se to autorce práce povedlo, navázala s respondentkami kontakt a nasbírala výjimečně zajímavá data. Pomocí kvalitativního dotazníku zjistila relevantní informace týkající se procesu uvědomování si vlastní sexuální „odlišnosti“ respondentek, jejich pocity a prožívání tohoto procesu, ale také se povedlo podchytit dlouhodobý vývoj jejich sexuálních preferencí, který mnohdy sahá až do dětství. Data jsou hezky zpracovaná i popsána, ale opět mám několik rýpavých komentářů. Ve výzkumných otázkách, jež si autorka klade, není uvedeno, proč se na dané otázky zaměřuje – proč by si např. respondentky měly uvědomovat svou sexuální preferenci již v dětství? Dále nejsou dostatečně zdůvodněny některé metody, které autorka ve výzkumu použila – např. proč chtěla, aby jí respondentky popsaly proces svého coming outu ve formě pohádky? Co však považuji za nejdůležitější nedostatek je, že mi v analýze výsledků chybí odkazy na existující odbornou literaturu – výsledky by měly být diskutovány v rámci jiných výzkumů na toto téma, kterých je nepřeborně. Zdá se např., že gró celého výzkumu spočívá ve zjištění, že se „nepotvrdila podmínka, kterou udává DSM-IV k diagnostice sexuálního sadismu a sexuálního masochismu, spočívající v úzkostech a zhoršení v jiných oblastech života. Respondentky se naopak po prodělání vnitřního coming outu jeví jako silnější osobnosti, které na praktikování BDSM nacházejí pozitiva.“ Toto je sice velice zajímavé a přínosné zjištění, ovšem bylo by možné je diskutovat s několika nedávno provedenými zahraničními výzkumy, kde se taktéž ukazuje, že jedinci, kteří si svou BDSM preferenci přiznají, vykazují ve srovnání s obecnou populací lepší psychologickou i společenskou vyrovnanost, sadomasochistické praktiky navíc snižují stres a upevňují vzájemné vztahy. Také bych ráda podotkla, že je třeba brát v potaz, že studentka se zaměřila na běžnou, neforezní populaci BDSM jedinců, takže se v podstatě žádná negativa spojená s touto sexuální preferencí neobjevila, nicméně důvod, proč zřejmě sexuální sadismus a masochismus zůstanou i nadále v DSM V spočívá v tom, že při některých praktikách může dojít k těžkému ublížení či smrti, což je považováno za patologické chování. Jsou to právě tito jedinci, kteří způsobí něčí smrt či zranění během sexuálních aktivit, kteří se potom objevují v péči lékařů.

Celkově však práci hodnotím jako velmi přínosnou, jednoznačně splňuje podmínky kladené na bakalářskou esej, doufám, že v tomto výzkumu bude studentka nadále pokračovat (a pokud ano, ráda bych se na výzkumu podílela) a vzhledem k uvedeným nedostatkům navrhuji známku 2, která se v závislosti na obhajobě může i vylepšit.

V Praze 31.8. 2011

Dr. Jaroslava Valentová

Katedra antropologie, FHS UK